

PAP NORBERT–TÓTH JÓZSEF (szerk.): Terület- és településfejlesztés I. A terület- és településfejlesztés alapjai. – Pécsi Tudományegyetem TTK Földrajzi Intézet, Pécs, 2005.

A terület- és településfejlesztés az ország valamennyi lakosát érintő gond, feladat, közügy, amely gyakorlat-orientáltsága miatt inkább tekinthető szakmának, mint tudományterületnek. A térségek felzárkóztatásának csak egy lehetséges eszköze a területfejlesztés, amelyet jól és kevésbé jól is lehet művelni. Magyarország uniós csatlakozása után még inkább nőtt az igénye annak, hogy felkészült szakemberek segítsék a fejlődést, a térségek különbségeit mérséklését a rendelkezésre álló források maximális lehvívásával, hatékony felhasználásával. Többek között ezt a célt szolgálja a PTE Földrajzi Intézete által kiadott Terület- és településfejlesztés I. c. tankönyv. Az Intézetben (korábban Általános Társadalomföldrajzi és Urbanisztika Tanszék) 1994 óta vehetnek részt a hallgatók 4 féléves urbanisztika szakirányú képzésben, így joggal született meg az oktatási, kutatási tapasztalatok tankönyvbe öntésének igénye.

A kötet megfelelő szakmai színvonalú, közérthető olvasmány, amely gyakorlatias céllal íródott. Bár több hazai földrajzi műhely is foglalkozik a témával, a korábban megjelent művekhez képest ez a könyv annyiban újszerű, hogy reprezentálja a „pécsi iskola” szak- és tudományterülethez fűződő sajátos szemléletét.

A kiadvány 9 fejezetet tartalmaz. Az első és második áttekinti a magyar terület- és településfejlesztés cél- és eszközrendszerét, intézményi viszonyait, majd a civil szervezetek terület- és településfejlesztésben betöltött szerepéről olvashatunk. Ez a könyv egyik legérdekesebb része, mert új szempontból vizsgálja a témát, hangsúlyozva a civil szféra fontosságát a fejlesztések ügyével kapcsolatban. A negyedik majd ötödik szakasz az EU-s intézményrendszert, illetve a kérdéskörrel foglalkozó szakembereket ma leginkább érdeklő támogatási rendszert ismerteti. A hazánkat érintő euroregionális együttműködésekéről szóló hatodik fejezet hangsúlyozza a „Régiók Európájának”, a „harmadik szint” megerősítésének fontosságát. A hetedik tanulmány az örökségvédelem jelentőségét mutatja be a terület- és településfejlesztéssel kapcsolatban. Itt olvashatunk az integrált értékvédelemről, mely a településfejlesztésben résztvevőket leginkább foglalkoztatja. Az utolsó előtti fejezet hangsúlyozza a tudásalapú társadalom fontosságát az ország versenyképessége, a gazdaság növekedése szempontjából, és a humán erőforrás-fejlesztésben érdekelt szereplőkről, intézményekről is tájékozódhatunk. A záró szakasz a hazai migráció alakulását ismerteti, mely első ránézésre nem kapcsolódik a kötet témájához, ám a településeken, térségekben történő változások indikátoraként szolgálhat. Vizsgálatával a környezet olyan társadalmi, gazdasági tényezői ismerhetők fel, amelyek más kutatással nem mérhetők.

Valamennyi fejezet a címhez kötődő alapfogalmak tisztázásával indít. A legtöbb esetben gyakorlati példák említése teszi érdekesebbé, közérthetőbbé a mondanivalót, néhány szerző az adott kérdést érintő honlapokat is feltünteti, az olvasó további információszerzésének megkönnyítése céljából. A könyv végén ábra- és táblázatjegyzék segítheti a tájékozódást a témák között.

Negatívum, hogy a fejezetek nem logikus a sorrendje. Célszerű lett volna az EU-val kapcsolatos részeket közvetlenül a téma magyar vonatkozásait tárgyaló fejezetek után tenni, így a civil szférával foglalkozó oldalak csak ezek után következtek volna. A néhány kisebb, feltehetően figyelmetlenségből adódó hibát leszámítva a könyv alapos munka eredménye.

A PTE Földrajzi Intézete által megjelentetett tankönyv elsősorban főiskolai, egyetemi hallgatók részére íródott, remélhetőleg szerepe lesz a fiatalok érdeklődésének felkeltésében országunk aktuális, jövőt formáló feladatai iránt. Természetesen a szélesebb közönség számára is hasznos olvasmányként szolgálhat. A kötet nem tudja – nem is volt célja – teljes spektrumban ismertetni a terület- és településfejlesztést érintő valamennyi témakört, de folytatásként teremben van a sorozat következő darabjának megjelentetése is.

SZEBÉNYI ANITA